

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

18 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Nicolae Craiu și Victor Burduh,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Svetlana Țurcanu și inculpatul Teodor Zaharia prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2020, în cauza penală, în privința lui

Zaharia Teodor XXXXX, născut XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 23.05.2018 la 28.11.2018;

Instanța de apel de la 01.02.2019 până la 31.01.2020;

Instanța de recurs de la 20.05.2020 până la 18.08.2020.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 28 noiembrie 2018, Teodor Zaharia a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii revăzute de art. 27, 145 alin. (1) Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de 10 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Conform art. 85 alin. (1) Cod penal lui Teodor Zaharia s-a adăugat parțial la pedeapsa aplicată prin prezenta hotărâre, partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Rezina din 12 mai 2017, fiindu-i stabilită definitiv închisoare pe un termen de 12 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Cererea procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare în mărime de 6 090 lei, a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Pentru a se pronunța prin sentință, instanța de fond a stabilit că, Teodor Zaharia la data de 01 decembrie 2017, aproximativ ora 20⁰⁰, aflându-se în stradă în XXXXX, în preajma gospodăriei concubinei Alexandra Zolotova, în urma unor relații ostile anterioare, urmărind scopul de a omorî, intenționat, i-a aplicat lui Gogu Dumitru o lovitură cu un cuțit de bucătărie într-o zonă de importanță vitală a corpului, cauzându-i o plagă în regiunea cervicală pe stânga, însă acțiunile sale nu și-au produs efectul din motive independente de voința sa.

Astfel, prin acțiunile sale, Teodor Zaharia a comis infracțiunea prevăzută de art. 27-145 alin. (1) Cod penal, după semnele calificative: tentativa de omor a unei persoane.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Alexei Brînză în numele inculpatului prin care a solicitat casarea acesteia rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunile inculpatului să fie recalificate de la art. 27, 145 alin. (1) la art. 287 alin. (3) Cod penal cu stabilirea unei pedepse penale sub formă de închisoare în limita minimă a sancțiunii prevăzute de acest articol, iar în temeiul art. 90 Cod penal a suspenda condiționat executarea de către inculpat a pedepsei penale cu închisoare pe o perioadă de probațiune minimă.

În motivarea apelului, avocatul a invocat că, sentința în cauză este nemotivată și pasibilă a fi casată din motivul că probele administrate în respectiva cauză penală nu demonstrează vinovăția inculpatului în cele incriminate prin rechizitoriu.

Mai mult, nu au fost audiați în ședința de judecată martorii oculari, iar cei prezenți la fața locului inclusiv partea vătămată nu a privit acțiunile inculpatului îndreptate spre omorul acesteia.

Astfel, în acțiunile inculpatului nu sunt întrunite elementele tentativei de omor, or, este clar că lipsește intenția inculpatului, fapt demonstrat prin declarațiile ultimului, dar și probele administrate în respectiva cauză penală.

3.1. La 03.01.2019 și 15.01.2019, inculpatul a depus cereri de apel, prin care a solicitat casarea sentinței instanței de fond, cu remiterea cauzei în prima instanță, în alt complet de judecată în baza art. 385 Cod de procedură penală.

În motivarea cererii înaintate a invocat că, în prima instanță nu au fost audiați martorii oculari și solicită să fie audiați martorii Dumitru Gogu, Nicolae Covalciuc, Viorica Gogu, Eugen Croitoru, Alexandra Zolotova, Dumitru Zolotov și Roman Pînză, de asemenea și medicul Iulian, Arapu care cunosc circumstanțele cauzei, iar învinuirile aduse lui sunt niște presupuneri ce nu corespund adevărului.

Apelantul a indicat că, pentru a-și demonstra nevinovăția în comiterea crimei imputate a declarat grava foamei, care a durat 47 de zile. Astfel, instanța de fond a examinat cauza în timp ce el nu era conștient de a da declarații, iar starea sănătății s-a agravat complet.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2020, a fost admis apelul declarat de către avocatul Alexei Brînză în numele inculpatului, casată parțial sentința, în partea executării pedepsei și a pronunțat o nouă hotărâre în acest sens după cum urmează:

În baza art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală se reduce din pedeapsa stabilită lui Teodor Zaharia cu 182 zile.

Termenul de executare a pedepsei în privința Teodor Zaharia urmează a fi calculat din 31.01.2020 cu includerea în termenul de pedeapsă a perioadei aflării lui Teodor Zaharia în stare de arest din 02.12.2017 până la 31.01.2020.

În rest sentința a fost menținută fără modificări.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a constatat că, la pronunțarea sentinței, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că, inculpatul a săvârșit infracțiunea incriminată.

Astfel, instanța de a indicat că în pofida faptului că inculpatul recunoaște parțial vina în cele imputate, vinovăția acestuia a fost dovedită prin următoarele probe administrate în respectiva cauza penală, și anume *„declarațiile părții vătămate Dumitru Gogu, declarațiile martorilor Nicolae Covalciuc, Eugen Croitor, Viorica Gogu, Ana Boleac, Alexandra Zolotova, Dumitru Zolotov; procesul-verbal de cercetare la fața locului din 01.12.2017 (f.d. 7-12); procesul-verbal de cercetare la fața locului din 02.12.2017 (f.d. 15-18); raport de expertiză judiciară nr. 5250 din 05.12.2017(f.d. 25- 26); raportul de expertiză judiciară nr. 298D din 22.12.2017 (f.d.53-54); procesul-verbal de ridicare din 02.12.2017, prin care au fost ridicate probe biologice de sânge de la bănuitul Zaharia Teodor (f.d. 31); procesul-verbal de ridicare din 02.12.2017, prin care au fost ridicate probe biologice de sânge de la victima Gogu Dumitru (f.d. 63); raportul de expertiză judiciară nr. 411 din 14.12.2017 (f.d. 112-114); procesul -verbal de confruntare din 12.12.2017 efectuat între învinuitul Zaharia Teodor și martorul Covalciuc Nicolae, prin care ambii au menținut declarațiile date anterior în cadrul urmăririi penale (f.d. 117-118); procesul-verbal de confruntare din 12.12.2017 efectuat între învinuitul Zaharia Teodor și partea vătămată Gogu Dumitru, prin care ambii au menținut declarațiile date anterior în cadrul urmăririi penale (f. d. 119-120)”*.

În aceste condiții, în urma examinării mijloacelor de probă sus citate, instanța de apel a conchis că, instanța de fond a analizat obiectiv cumulul de probe prin prisma prevederilor art. 95, 101 Cod de procedură penală prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportate la declarațiile date de inculpat în cadrul ședinței de judecată și probele administrate, a stabilit corect situația de fapt, dând faptei reținute în sarcina inculpatului Zaharia Teodor încadrarea juridică corectă și anume art. 27, 145 alin. (1) Cod penal.

Astfel, instanța de apel a constatat prezența în acțiunile inculpatului a elementelor infracțiunii de tentativă de omor, și anume, obiectul material al infracțiunii prevăzute de art. 27, 145 alin. (1) Cod penal, comisă de către Teodor Zaharia este reprezentat de aplicarea de către acesta a loviturii cu cuțitul de bucătărie în regiunea gâtului părții vătămate Dumitru Gogu. Inculpatul a declarat că recunoaște că l-a lovit pe Gogu Dumitru cu cuțitul, dar nu a avut scopul să-l omoare pe acesta. Din declarațiile părții vătămate rezultă că, *„...în timp ce trecea în*

dreptul casei ce aparține Zolotova Alexandrei, pe neprins de veste, persoana pe nume Feodor i-a aplicat o lovitură în regiunea gâtului, cu ce anume dânsul nu a văzut, deoarece s-a întâmplat pe neașteptate. Nu ține minte ce s-a petrecut mai departe și susține că după lovitura aplicată și-a revenit când se afla la Spitalul Raional Criuleni, fiindu-i acordate îngrijiri medicale, plaga primită la gât fiind cusută de către medici.” Potrivit concluziei raportului de expertiză judiciară nr. 5250 din 05.12.2017, în urma examinării medico-legale la partea vătămată Dumitru Gogu au fost depistate leziuni corporale sub formă de plagă înțepată-tăiată la nivelul gâtului, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, echimoză la nivelul feții, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contodont dur și condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare ușoară. Nefiind posibil de stabilit cu certitudine poziția persoanei pătimate față de agresor în momentul cauzării leziunilor corporale (f.d. 25-26). Conform procesul-verbal de cercetare la fața locului din 01.12.2017, prin care a fost cercetată gospodăria cet.Gogu Viorica, situată în XXXXX, în rezultatul cercetării fiind ridicate: un cuțit de bucătărie, un pulover de culoare cafeniu, un pulover de culoare negru (f.d. 7-12). Corpul delict (un cuțit de bucătărie cu mânerul din plastic de culoare roșie cu o lungime de 23 cm, cu lama cuțitului de 15 cm, cu vârful lamei rupt, un pulover de culoare cafeniu, un pulover de culoare negru), ridicat în cadrul procesului-verbal de cercetare a fața locului din 01.12.2017, care potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 411 din 14.12.2017, în spălătura de pe lama cuțitului (m/ob.1), în frgmentele din petele examinate de pe hainele victimei D.Gogu (pulover-m/ob.2, maiou-m/ob.3) și de pe fragment de țesătură, ridicate de la fața locului (m/ob.5,6), a fost depistat sânge de origine umană. La determinarea apartenenței de grup în toate microobiectele examinate a fost constatat antigenul "A", iar în m/ob. 2-5 încă și aglutinina beta, ce nu exclude provenirea sângelui dat de la o persoană cu grupa de sânge Abeta / A(III)/, iar în urma examinării medico-legale s-a constatat că sângele victimei Dumitru Gogu și sângele bănuitului Teodor Zaharia este unigrup în sistemul AB0 și se referă la grupa Abeta/A(II)/. În cazul dat, sângele depistat a putut proveni de la victima Dumitru Gogu. Însă în caz dacă cet. Teodor Zaharia la momentul infracțiunii a avut careva leziuni corporale cu hemoragie externă, atunci nu se exclude un adaos de sânge în aceste pete și de la el însăși (f.d. 112-114).

De asemenea, instanța de apel a indicat că, urmarea imediată a infracțiunii comise de către Teodor Zaharia o reprezintă starea de pericol viața părții vătămate, Dumitru Gogu, stare care rezultă din concluzia raportului de expertiză judiciară nr. 5250 din 05.12.2017, conform căruia în urma examinării medico-legale la Dumitru Gogu au fost depistate leziuni corporale sub formă de plagă înțepată-tăiată la

nivelul gâtului, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, echimoză la nivelul feții, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contodont dur și condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și se califică ca vătămare ușoară.

Mai mult ca atât, instanța de apel a constatat și legătura de cauzalitate, or, din concluzia raportului de expertiză judiciară nr. 5250 din 05.12.2017 coroborată cu probele indicate mai sus, în cadrul examinării întrunirii condițiilor elementului material al laturii obiective, ca urmare a loviturii aplicate de către Teodor Zaharia părții vătămate Dumitru Gogu, în regiunea gâtului, care este un organ de importanță vitală, iar urmările prejudiciabile sau exprimat prin vătămarea integrității corporale, fiind prezentă și legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmări, care fără acțiunile sau inacțiunile respective nu aveau să se producă.

Totodată, instanța de apel a subliniat că, la stabilirea atitudinii psihice a lui Teodor Zaharia față de potențialul rezultat al faptei sale (moartea părții vătămate Dumitru Gogu) s-a luat în considerație următoarele aspecte: - zona vizată de lovitură - regiunea gâtului, care este un organ de importanță vitală; - obiectul vulnerant folosit un cuțit -obiect care se atribuie la categoria armelor albe și, prin natura lui, este apt să producă moartea; - motivul comiterii infracțiunii - faptul că, cu o zi înainte de a fi înjunghiat Dumitru Gogu, în timp ce ultimul se deplasa pe drum, inculpatul Teodor Zaharia stătea la poarta gospodăriei ce aparține Alexandrei Zolotva și fiind întrebat de către acesta dacă vine la „Sașa lui” sunt circumstanțe ce indică asupra faptului că pe motiv de gelozie, a doua zi (01.12.2017), inculpatul a manifestat intenția premeditată de a-i cauza părții vătămate moartea, dar care nu a survenit din cauze independente de voința lui.

De asemenea, instanța de apel a remarcat că, cert a fost stabilit faptul că, inculpatul i-a aplicat lui Dumitru Gogu patru lovitura cu cuțitul în regiunea gâtului pe neașteptate pentru victimă în timp ce ultima trecea pe drumul comun, respectiv la acel moment nu prezenta pentru el un careva pericol, concomitent a acționat în mod intens și cu determinare, ceea ce denotă intenția sa directă de a-și atinge scopul de a omorî partea vătămată; - comportamentul inculpatului Teodor Zaharia anterior și posterior comiterii faptei: faptul că cu o zi înainte de a fi înjunghiat Dumitru Gogu, în timp ce ultimul se deplasa pe drum, inculpatul Teodor Zaharia stătea la poarta gospodăriei ce aparține Alexandrei Zolotva și fiind întrebat de către acesta dacă vine la „Sașa lui”, a doua zi (01.12.2017), inculpatul a manifestat intenția premeditată de a-i cauza părții vătămate moartea, dar care nu a survenit din cauze independente de voința lui; Continuându-și drumul, neajungând la poarta gospodăriei cet. Alexandra Zolotova, a observat că cet. pe nume Feodor se afla în

drum și bătea cu un bec. În momentul în care și-a continuat drumul, ajungând în dreptul casei ce aparține Alexandrei Zolotova, pe neprins de veste, persoana pe nume Feodor i-a aplicat o lovitură în regiunea gâtului, cu ce anume dânsul nu a văzut. Nu ține minte ce s-a petrecut mai departe, deoarece după lovitura aplicată și-a revenit când se afla la Spitalul Raional Criuleni, fiindu-i acordate îngrijiri medicale, plaga primită la gât fiind cusută.

Prin urmare, inculpatul a urmărit scopul de a atenta la viața părții vătămate Dumitru Gogu, care, pe motiv de gelozie l-a întrebat dacă vine la „Sașa lui”, astfel, fiind încrezut că, de la lovitura aplicată în regiunea gâtului partea vătămată nu va avea șanse de a supraviețui.

În acest sens, instanța de apel a respins versiunea inculpatului precum că, nu a dorit să-l omoare pe Dumitru Gogu, ci doar să se apere pentru a nu fi lovit, întrucât niciunul dintre martorii audiați nu au confirmat faptul că, Gogu Dumitru împreună cu alte persoane l-ar fi atacat pe Teodor Zaharia în gospodăria Alexandrei Zolotova. Singura persoană cu care inculpatul a avut conflict a fost partea vătămată Dumitru Gogu.

Potrivit declarațiilor martorului Ana Boleac *„La data de 01.12.2017, aproximativ ora 21.00, la domiciliul ei a venit Covalciuc Nicolai care a rugat-o să sune la poliție din cauza că, o persoană care locuiește la Alexandra Zolotova l-a tăiat pe Gogu Dumitru la gât. Atunci ea a sunat la Unitatea de Gardă a IP Criuleni și a comunicat despre cele întâmplate.”*

Latura subiectivă, și anume, intenția de a ucide rezultă din datele exterioare ale faptei comise, adică din felul în care a fost săvârșită fapta, din împrejurările în care a avut loc săvârșirea, din mobilul care a determinat pe făptuitor, din scopul pe care acesta și-a propus să-l atingă, din mijloacele de execuție folosite.

Astfel, afirmația apărătorului că, Teodor Zaharia nu ar fi urmărit scopul de a-ucide pe Dumitru Gogu, ci mai degrabă de a preveni anumite agresioni din partea lui Dumitru Gogu și a prietenilor acestuia, prezente la locul faptei nu poate servi drept temei pentru recalificarea juridică a faptelor învinuitului în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, or, este necesar de explicat că, în sensul art. 287 Cod penal, prin „violență” se înțelege violența soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fie cu vătămare neînsemnată, care nu presupun nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă, la caz însă, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 5250 din 05.12.2017, în urma examinării medico-legale la Dumitru Gogu au fost depistate leziuni corporale sub formă de plagă înțepată-tăiată la nivelul gâtului, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, echimoză la nivelul feții, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contodont dur și condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată.

Mai mult decât atât, din declarațiile martorului Nicolae Covalciuc, rezultă că, „...apropiindu-se iarăși de gospodăria cet. Zolotova Alexandra, a auzit gălăgie și anume, bărbatul din curtea casei lui Zolotova Alexandra striga cu cuvinte necenzurate printre care erau și amenințări „ Veniți la mine că vă tai gâturile la toți!!!. Bărbatul se afla în ogradă când striga aceste cuvinte. Apropiindu-se mai aproape de gospodăria Alexandrei, a auzit vocea lui Dima strigând,, Colea eu sunt tăiat! “. Când s-a apropiat în dreptul casei lui Alexandra, l-a observat pe Dumitru că stătea jos la pământ încovoiat, la o distanță de aproximativ 4 m de la poarta gospodăriei lui Zolotova Alexandra. S-a apropiat de Dima să vadă ce-i cu el și a observat că este însângerat în zona gâtului, iar bărbatul striga cu cuvinte necenzurate prin ogradă. La scurt timp s-a apropiat Eugen, văzându-l pe Dima în ce stare este, a intrat în ogradă s-a apropiat în fața casei și a început să vorbească cu bărbatul care striga. Au vorbit puțin, după care Eugen văzând că acela avea în mână un cuțit, l-a împins, în urma cărui fapt bărbatul a scăpat cuțitul din mână, iar el a intrat în ogradă și a luat cuțitul de jos, după care a ieșit înapoi în drum. Eugen la fel se afla deja în drum, iar Dima se porniseră spre casă. Ulterior au venit și ei la Dima acasă, acolo a lăsat și cuțitul pe care l-a luat din ograda Alexandrei Zolotova. Despre telefonul mobil de model „Lenovo” ce aparține bărbatului nu cunoaște nimic. La scurt timp a aflat că telefonul bărbatului se afla la Eugen, mai târziu a fost întors proprietarului. Careva lovituri bărbatului pe nume Fiodor nu i-a aplicat...”, dar și cele ale lui Croitor Eugen rezultă că, „...când a ajuns în fața porții gospodăriei ce aparține Alexandrei Zolotova, în drum, puțin mai la deal de poarta de acces, l-a văzut pe Gogu Dumitru care stătea încovoiat, jos la pământ. S-a apropiat de el și a observat că este plin de sânge. Iar bărbatul lui Sașa, care ulterior a aflat că-l cheamă Fiodor, se auzea în ogradă, adresându-se cu cuvinte necenzurate, zicându-le că îi taie pe toți. Atunci el a decis să intre în ogradă pentru a discuta cu acesta, însă acesta s-a îndreptat spre el, având într-o mână un topor, iar în mâna cealaltă un alt obiect, dar nu a luat seama ce anume avea. Văzând aceasta, i-a aplicat două lovituri cu pumnul peste față și întorcându-se să iasă în drum, ajuns în apropiere de poartă, Zaharia Teodor din nou s-a îndreptat către el, amenințându-l. Văzînd aceasta l-a împins, iar Teodor a căzut peste gardul din masă plastică. După aceasta a ieșit în drum, unde se afla Dima, lângă el se afla și Nicolae, iar Feodor a intrat în casă și a stins lumina. El cu Nicolae au mai rămas, deoarece a dorit să clarifice situația, să vorbească cu Feodor. Tot atunci Nicolae i-a comunicat că de jos din ogradă a reușit să i-a cuțitul cu care bănuiește că a fost tăiat Dumitru...”.

Totodată, conform raportului de expertiză judiciară nr. 5250 din 05.12.2017 în urma examinării medico-legale la Dumitru Gogu au fost depistate leziuni corporale sub formă de plagă înțepată-tăiată la nivelul gâtului, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, echimoză la nivelul feții, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contodont dur și condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată. Nefiind posibil de stabilit

cu certitudine poziția persoanei pătimate față de agresor în momentul cauzării leziunilor corporale (f.d. 25-26). Prin urmare, poziționarea loviturii aplicate de către învinuitul Teodor Zaharia părții vătămate Dumitru Gogu cu un obiect tăietor-înțepător (cuțit) în regiunea gâtului, care este un organ de importanță vitală, de asemenea, rezultă intenția acestuia de a-1 omorî, fiind prezentă și legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmări, care fără acțiunile sau inacțiunile respective nu aveau să se producă.

Astfel, instanța de apel a ajuns la concluzia că, solicitările apărării sunt nejustificate, iar apelul declarat - nefondat, întrucât din ansamblul probelor administrate în cadrul urmăririi penale și a examinării cauzei penale de instanța de fond și cea de apel rezultă că încadrarea juridică a faptelor învinuitului Teodor Zaharia este una corectă și fundamentată probatoriu.

Totodată, instanța de apel a ajuns la concluzia că, instanța de fond corect a individualizat pedeapsa aplicată inculpatului care este una corespunzătoare stării de drept și întemeiată din punct de vedere al principiilor individualizării pedepsei penale, prevăzute la art. 75 Cod penal, și a scopurilor pedepsei penale, stipulate în art. 61 Cod penal, reieșind din faptul că executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Astfel, instanța de apel a menționat că, instanța de fond la individualizarea pedepsei a ținut cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii prevăzute de art. 27, 145 alin. (1) Cod penal, care în conformitate cu criteriile enunțate la art. 16 Cod penal se califică ca infracțiune gravă. Totodată, la individualizarea pedepsei, instanța de apel a ținut cont și de caracterul prejudiciabil al faptei care este determinat de obiectul de atentare, de valoarea și importanța socială a acestuia, săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru fapte care au relevanță pentru cauză, săvârșirea infracțiunii prin mijloace care prezintă un pericol social sporit.

Cu privire la motivele invocate în cererea inculpatului Teodor Zaharia, prezentată instanței de apel la data de 15.01.2019, în partea ce vizează condițiile de detenție, instanța de apel le-a apreciat ca fiind fondate, dat fiind că în speță se constată încălcarea drepturilor prevăzute de articolul 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău,

Astfel, instanța de apel a conchis că, detenția inculpatului Teodor Zaharia în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău a depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și a atins pragul de severitate contrar legislației, fiind calificată ca tratament inuman și degradant, iar conform art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală prevede că, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de

detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Prin urmare, din termenul de pedeapsă definitiv stabilit inculpatului de 12 ani de închisoare în penitenciar de tip închis, instanța de apel l-a redus cu 182 zile, pentru perioada de deținere în condițiile Penitenciarului nr.13 din 02.12.2017 până la 28.11.2018.

Reieșind din circumstanțele indicate, instanța de apel a admis cererea de apel înaintată de avocatul Alexei Brînză în numele inculpatului, cât și apelul inculpatului Teodor Zaharia, cu casarea parțială sentinței, în partea executării pedepsei.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală solicită casare deciziei cu menținerea sentinței primei instanțe.

În motivarea celor solicitate procurorul susține că, instanța de apel eronat a constatat că inculpatul s-a aflat în arest preventiv de la data de 02 decembrie 2017 până la data pronunțării deciziei, or, la data de 28 noiembrie 2018 a pronunțată sentința de condamnare a inculpatului, în aceste circumstanțe, ultimul începând cu 28 noiembrie 2018 executa pedeapsa penală aplicată.

Astfel, recurentul remarcă că termenul de reducere a pedepsei în temeiul art. 385 Cod de procedură penală, urma a fi calculat din 02 decembrie 2018 până la 28 noiembrie 2018.

De asemenea, procurorul semnalează lipsa la materialele cauzei probe ce ar confirma faptul că inculpatul a fost deținut în condiții inumane.

5.1. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel declară recurs ordinar inculpatul prin care solicită audierea în ședința de judecată a tuturor martorilor oculari, acordare unui avocat care să îi ofere servicii juridice garantate de stat și achitarea acestuia de sub învinuirea înaintată, or, ultimul nu a avut intenția de a-l omorî pe Dumitru Gogu.

Inculpatul în susținerea celor solicitate indică dezacordul cu aprecierea probelor de către instanța de apel și cea de fond.

Mai mult, remarcă că instanța de apel eronat i-a respins solicitarea de a fi audiați martorii oculari, fiind audiat în ședința de judecată doar partea vătămată Dumitru Gogu.

De asemenea, susține că instanța de apel nu a luat în calcul că acesta s-a aflat în greva foamei pentru 47 de zile și declarațiile pe care le-a dat în această perioadă sunt greșite, deoarece acesta nu era în stare de a mai gândi lucid.

Totodată, recurentul menționează că se deține și acum în Penitenciarul 13 Chișinău (la data expedierii recursului), astfel instanța urmează să se pronunțe în acest sens ținând cont de condițiile inumane în temeiul art. 385 Cod de procedură penală.

6. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu actele cauzei Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, pentru considerentele de drept și de fapt expuse în contextul ce urmează.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Soluția de admitere a recursului declarat, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanță, la această etapă a procedurilor.

Din textele recursului declarat atât de către procuror, cât și de inculpatul Teodor Zaharia rezultă că, problema dedusă judecății în respectiva cauză vine în raport cu aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, sub aspectul reducerii pedepsei penale aplicate inculpatului.

În acest sens, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că alegațiile recurenților în această parte sunt veridice și fac obiectul casării parțiale a deciziei recurate, fiind incident temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume *„hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței”*.

Așadar, Colegiul penal lărgit lecturând decizia pronunțată de către instanța de apel ajunge la concluzia că, instanța micșorând pedeapsa aplicată inculpatului cu 182 de zile, în partea descriptivă a deciziei nu motivează această soluție. Or, instanța de apel urma să indice cu precizie calculul efectuat, temeiurile care au dus la micșorarea pedepsei și documentele care confirmă rațiunea reducerii pedepsei anume cu 182 de zile.

În consecință, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel a pronunțat o hotărâre nemotivată, contrară prevederilor art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului, or, jurisprudența CtEDO indică faptul că, *„(...) rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control*

public al administrării justiției. Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.”(cauza Fomin vs Moldovei din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06).

Mai mult, Colegiul penal lărgit subliniază obligația instanței de a motiva hotărârea, care face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, or, potrivit jurisprudenței constante a Curții de la Strasbourg, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*cauza Suominen vs. Finlandei din 2003, cauza Kuznetsov și alții vs. Rusiei din 2007*).

De asemenea, Colegiul penal subliniază că, pentru a fi aplicate prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța urmează să soluționeze în baza materialelor anexate la dosar, încălcarea condițiilor de detenție conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În acest sens, legiuitorul a indicat o procedură clară în prevederile art. 473²-473⁴ Cod de procedură penală, introdusă prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare 01.01.2019, or, conform prevederile art. 473² Cod de procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat.

Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 10 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat sau prevenit în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului și a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului sau, după caz, prevenitului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.

Conform prevederilor art. 473⁴ Cod de procedură penală, la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu.

De asemenea, instanța ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum și de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condițiile contestate.

În urma celor menționate mai sus, Colegiul penal subliniază că, instanța de apel în lipsa unui raport întocmit de instituția penitenciară în care s-a aflat deținut inculpatul, nu poate să se pronunțe referitor la condițiile de detenție a inculpatului.

Instanța de recurs ordinar remarcă că, pentru a constata încălcarea drepturilor privind condițiile de detenție garantate de legislație, nu sunt suficiente doar rapoartele instituțiilor internaționale sau cererile prin care inculpatul declara greva foamei și fișele medicale la inițierea/declararea/continuare și renunțarea la greva foamei, de vreme ce inculpatul nu a înaintat o plângere referitoare la condițiile de detenție, iar motivul declarării grevelor era dezacordul cu sentința de condamnare, or, în acest sens ar dispărea sarcina probațiunii procesului penal, care în acest caz îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Mai mult decât atât, Colegiul penal lărgit subliniază că, justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție (*principiile de la Bangalore privind conduita judiciară*), astfel pentru a respecta dreptul la un proces echitabil și garanțiile acestuia, instanța de recurs casează parțial decizia în partea aplicării prevederilor alin. (5) al art. 385 din Codul de procedură penală și dispune rejudecarea cauzei în această parte în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Subsecvent, Colegiul penal lărgit respinge ca neîntemeiate alegațiile inculpatului prin care susține dezacordul cu aprecierea probelor de către instanța de apel, or, la etapa recursului ordinar, instanța nu declanșează un control asupra fondului cauzei, ci verifică doar dacă s-au aplicat corect normele de drept la faptele constatate de instanța de fond și, după caz, de instanța de apel.

Astfel, critica adusă de către inculpatul Teodor Zaharia referitor la procedura de apreciere a probelor, ține de starea de fapt, care a fost efectuată de instanța de apel și careva îndoieli privind corectitudinea aprecierii lor nu sunt, instanța de apel pe deplin le-a examinat, apreciind toate probele din dosar în ansamblu și, conform art. 414 alin. (2), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, s-a pronunțat detaliat asupra motivelor cererilor de apel.

O nouă reapreciere a probelor în modul propus de autorul recursului nu poate fi efectuată de către instanța de recurs, deoarece aceasta judecă numai temeiurile de drept.

Subsecvent, Colegiul penal subliniază că potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. Or, în cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o Curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*hotărârea CtEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*).

Art. 6 din CEDO impune în special, în sarcina „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor propuse de părți, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora. Deși este adevărat că obligația motivării deciziilor, impusă instanțelor de art. 6 § 1 din CEDO, nu poate fi înțeleasă ca impunând formularea unui răspuns detaliat la fiecare argument (*hotărârea CtEDO Perez c. Franței, Van de Hurk c. Țărilor de Jos*).

Astfel, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu stabilirea stării de fapt precum și încadrarea juridică a acțiunilor săvârșite de către inculpat, mai mult hotărârea în această parte cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Însă, instanța de apel a pronunțat o decizie nemotivată în partea micșorării pedepsei penale în temeiul art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, astfel, așa precum am menționat mai sus, Colegiul penal lărgit casează parțial decizia, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În concluzie, Colegiul penal lărgit susține că, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 414 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, totodată să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile art. 385 alin. (5) și 473²-473⁴ Cod de procedură penală, să verifice și să aprecieze profund probele administrate în acest sens, în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei ținând cont de motivele expuse în pct. 6 al prezentei decizii și să indice cu suficientă claritate calculul ce urmează să-l efectueze pentru a pronunța o hotărâre legală și întemeiată în această parte, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Svetlana Țurcanu și inculpatul Teodor Zaharia în cauza penală în privința lui Zaharia Teodor XXXXX și casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2020, în partea aplicării prevederilor alin. (5) al art. 385 din Codul de Procedură penală și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale deciziei contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă. Pronunțată integral la *03 septembrie 2020*.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Nicolae Craiu

Victor Burduh